

Construisons **aujourd'hui**
les maisons de repos de **demain**

Vandaag bouwen aan
de woonzorgcentra van **morgen**

Begeleidingstraject aangeboden door de vzw Senior Montessori

**SENIOR
MONTESSORI**

Aide-moi à faire seul

Inleiding

Context

- Nieuwe normen voor wzc's in het BHG en It Takes a Village
- Traject 4 in ITAV:
Tubbe en Montessori

Doelen

Voorstelling van de aangepaste Montessori-benadering en ons begeleidingstraject voor de Brusselse wzc's

Aanbod

Een traject van 15 tot 18 maanden dat erop gericht is om, uitgaande van jullie realiteit, behoeften en verlangens, jullie praktijk te ontwikkelen in de richting van een meer persoonsgerichte ondersteuning in lijn met de Montessori-waarden.

Door dit traject moeten jullie in staat zijn om **de volgende uitdagingen voluit aan te gaan:**

Begeleiding en inclusie van ouderen met cognitieve problemen of dementie

Identificeren, evalueren en inzetten van de nog aanwezige capaciteiten van ouderen in de ondersteuning en de zorg. Doel: het bevorderen van hun sociale participatie, autonomie en onafhankelijkheid

Betekenisvolle activiteiten organiseren waar ouderen zich bij betrokken voelen en die aangepast zijn aan hun capaciteiten

De fysieke omgeving aanpassen aan de capaciteiten van oudere mensen. Doel: hun welzijn, autonomie en onafhankelijkheid verzekeren

De onafhankelijkheid van ouderen bevorderen bij het nuttigen van maaltijden

De blik op de oudere persoon

Door dit traject moeten jullie in staat zijn om **antwoorden te formuleren op de volgende uitdagingen:**

Ontwikkeling van een
participatiedynamiek bij
het personeel en de
bewoners

Openheid van de
instelling naar de
buitenwereld

Begeleiding van het
personeel bij het omgaan
met geweld in een
zorgcontext

Dit traject biedt **geen antwoorden op deze uitdagingen:**

Verwelkoming en inclusie
van diversiteit bij
bewoners en personeel

Opvoeding voor het
affectieve en seksuele
leven

Inzichten in de zorg m.b.t.
het levenseinde

Opzetten van een onthaal- en
welzijnsbeleid voor het personeel

Aanbieden van een hulp- en zorgcontinuüm
tussen wzc's, andere vormen van
huisvesting, thuishulporganisaties,
ziekenhuizen

De Montessori-benadering: persoonsgericht

Persoonsgerichte benaderingen

- ✓ De aangepaste Montessori-methode is een persoonsgerichte benadering.
- ✓ Er zijn er nog andere: Menselijkheid, Carpe diem, Erkenning enz.
- ✓ Deze diverse benaderingen delen een gemeenschappelijke visie:
 - de persoon en zijn behoeften staan centraal, niet de pathologie.
 - erkennen dat iemand de grootste expert is van zijn eigen leven.
- ✓ De uitwerking van de visie kan verschillen.

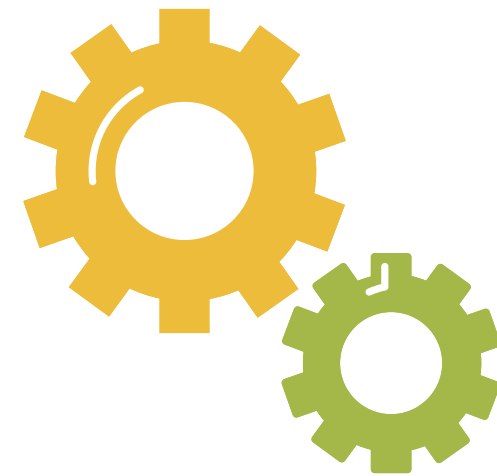
De Montessori-benadering: antwoord op drie fundamentele noden

De aangepaste Montessori-methode spruit voort uit de ontmoeting van de pedagogie zoals Maria Montessori die ontwikkelde en het wetenschappelijk onderzoek over moeilijk ouder worden.

Doel is te beantwoorden aan drie fundamentele behoeften van elke mens:

Avoir un sentiment de
contrôle sur sa vie

Prendre part à des activités
qui nous font sens

Avoir le sentiment d'être utile
et valorisé au sein d'une
communauté à laquelle on
s'identifie

Gevoel van contrôle over het eigen leven

- ✓ Autonomie = de capaciteit of mogelijkheid om zichzelf aan te sturen
- ✓ Is verbonden met het vermogen om te oordelen, keuzes te maken, beslissingen te nemen...
- ✓ ... én met de vrijheid om te kunnen handelen.

*Si on m'impose, je m'oppose!
(Mij dingen opleggen? Dan leg ik er mij voor!)*

De aangepaste Montessori-methode spruit voort uit de ontmoeting van de pedagogie zoals Maria Montessori die ontwikkelde en het wetenschappelijk onderzoek over moeilijk ouder worden.

Doel is te beantwoorden aan drie fundamentele behoeften van elke mens:

Avoir un sentiment de
contrôle sur sa vie

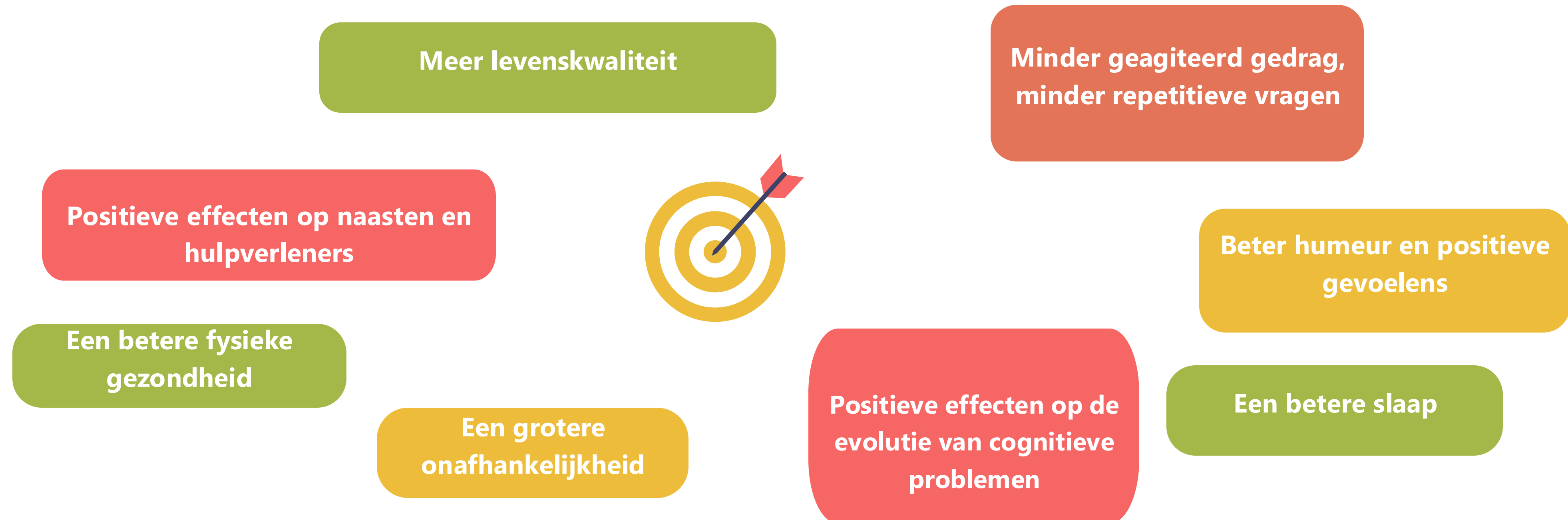

Prendre part à des activités
qui nous font sens

Avoir le sentiment d'être utile
et valorisé au sein d'une
communauté à laquelle on
s'identifie

Belang van activiteiten

Richards KC, Beck C, O'Sullivan PS, Shue VM. (2005). *Journal of the American Geriatric Society*, 53(9):1510-7

Laver K, Cumming R, Dyer S, Agar M, et al. (2017). *Australian Occupational Therapy Journal*, 64(1):3-10.

Genoe, M.R. & Dupuis, S.L. (2011). *Leisure/Loisir*, 35:4, 423-452.

Kolanowski, A., & Buettner, L. (2008). *Journal of Gerontological Nursing*, 34, 13.18.

Edvardsson, D., Petersson, L., Sjogren, K., Lindkist, M., & Sandman, P.O. (2014). *International Journal of Older People Nursing*, 9, 269-276.

Gitlin L. N., Winter L., Burke J., Chemett N., et al. (2008). *The American Journal of Geriatric Psychiatry*; 16(3):229-239

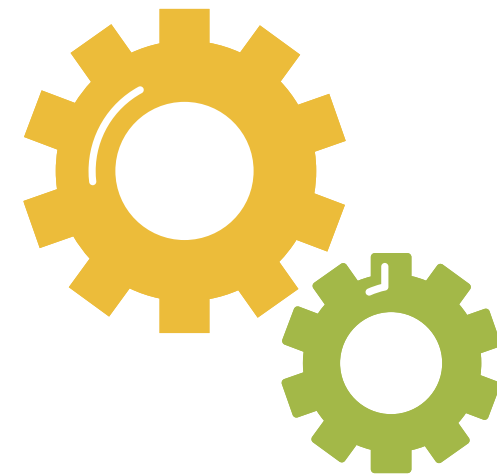
Van Haitsma, K.S., Curyto, K., Abbott, K.M., et al.(2015). *Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 70(1), 35-45.

De Montessori-methode spruit voort uit de ontmoeting van de pedagogie zoals Maria Montessori die ontwikkelde en het wetenschappelijk onderzoek over moeilijk ouder worden.

Doel is te beantwoorden aan drie fundamentele behoeften van elke mens:

Avoir un sentiment de
contrôle sur sa vie

Prendre part à des activités
qui nous font sens

Avoir le sentiment d'être utile
et valorisé au sein d'une
communauté à laquelle on
s'identifie

Sociale relaties en het gevoel tot een gemeenschap te behoren

- ✓ Voor de persoonsgerichte benaderingen komen de sociale relaties op de eerste plaats: elke persoon heeft de nood aan het onderhouden van positieve sociale relaties, met wisselende frequenties
- ✓ Elke persoon identificeert zich met gemeenschappen of groepen: de petanquespelers, de ouders op school, de medebewoners van een wzc...
- ✓ En heeft er nood aan om zich 'deel te voelen van' en om binnen zo'n groep erkend en gewaardeerd te worden
- ✓ De acties en activiteiten die men onderneemt en die nuttig zijn voor gemeenschap leveren waardering op voor ons.

De Montessori-benadering: de actiepistes

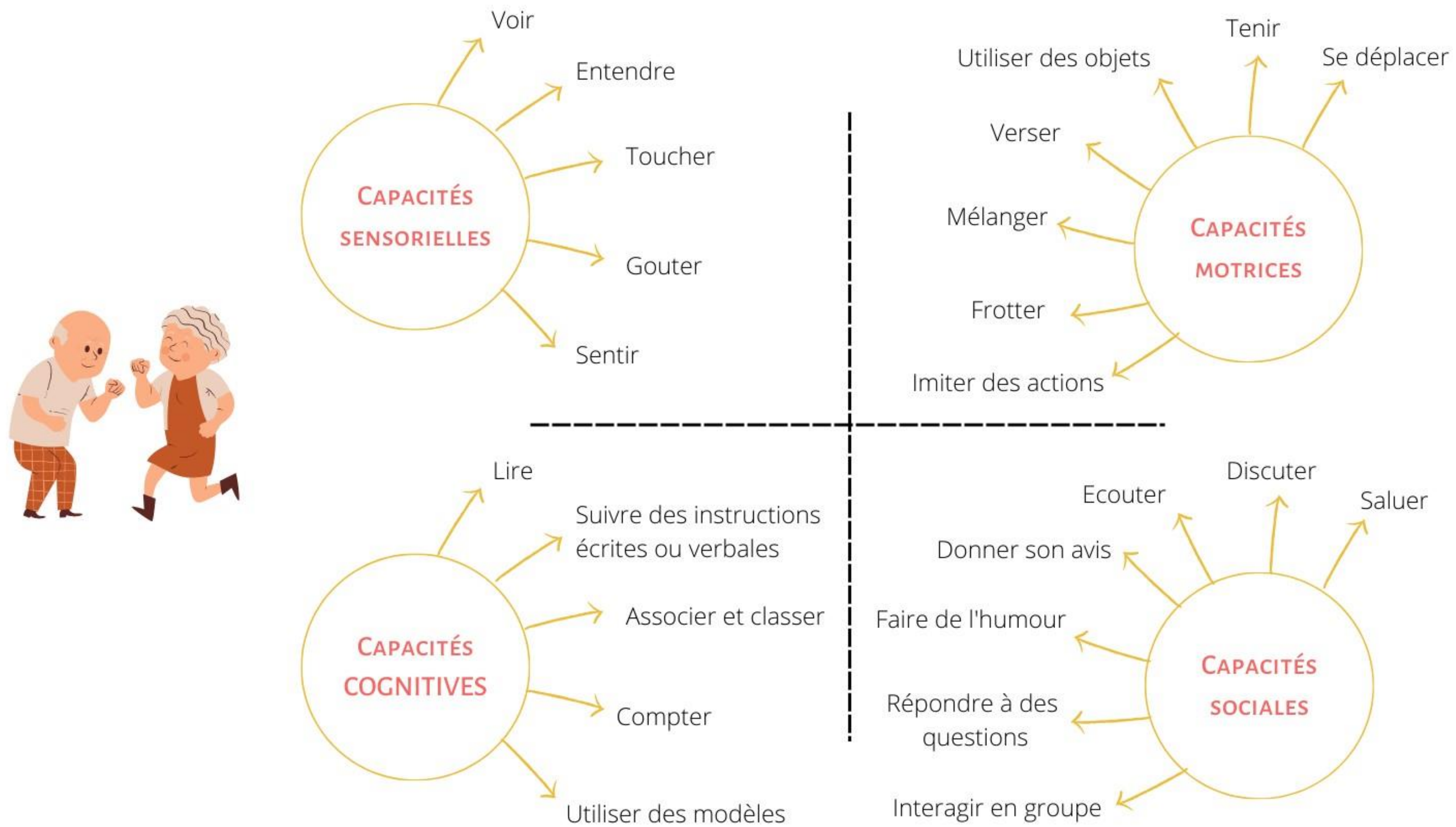

Voorafgaande fase: de persoon leren kennen en zijn nog aanwezige capaciteiten identificeren.

- ✓ Levensgeschiedenis?
- ✓ Gewoontes, smaken, voorkeuren?
- ✓ Wensen, aspiraties?

QUELLES SONT SES CAPACITÉS ?

1) Een faciliterende houding aannemen, om te betrokkenheid bij activiteiten te verhogen

- ✓ De missie is het bevorderen van het welzijn, de autonomie en de onafhankelijkheid van mensen
- ✓ 'Help mij om het alleen te kunnen'

De 12 Montessori-principes

1. De persoon een activiteit aanbieden met een doel en betekenis voor haar/hem, en die haar/zijn interesse wekt
2. De persoon vragen en uitnodigen om deel te nemen
3. Keuze aanbieden elke keer als dat kan
4. Minder praten, meer tonen
5. Zich concentreren op de capaciteiten van een persoon
6. Vertragen. Zich aanpassen aan het ritme van de persoon
7. De omgeving klaarmaken, en visuele modellen en aanwijzingen gebruiken
8. De persoon iets geven om vast te houden en te manipuleren
9. Van het makkelijkste naar het moeilijkerere gaan
10. Verdeel indien nodig de activiteit in fasen. Eén fase per keer
11. Eindigen met een bedanking van de persoon en met de vraag of hij/zij het op prijs heeft gesteld en of hij/zij wil herbeginnen
12. Doel is de betrokkenheid van een persoon. Er zijn geen goede of slechte handelwijzen om dat te doen

De Montessori-principes kunnen worden toegepast op elke activiteit, in groep of individueel...

- ✓ Activiteiten uit het dagelijkse leven
- ✓ Participatie aan het leven van de familie, de gemeenschap, de instelling
- ✓ Vrijetijdsactiviteiten

2) De fysieke omgeving aanpassen aan de capaciteiten, moeilijkheden en noden van mensen

- ✓ Signalisatie en externe hulpmiddelen aanbrengen
- ✓ Zorgen voor zaken die de autonomie en onafhankelijkheid van mensen verhogen:
meer contrast, licht, een gezellige en herkenbare omgeving...
- ✓ Duidelijk onderscheiden ruimtes aanbieden voor autonome activiteiten

3) De oorzaken van gedragsproblemen identificeren om aangepaste antwoorden aan te reiken

- ✓ Menselijke gedragingen zijn niet toevallig wat ze zijn
- ✓ Problematisch gedrag = reactie op een niet ingevulde behoefte
- ✓ Begrijpen wat er speelt ('8 verdachten')
- ✓ Om een concrete en passende oplossing aan te reiken

4) De participatie aan het gemeenschapsleven bevorderen

- ✓ Mensen sociale rollen geven binnen het wzc
 - ✓ Bewonerscomités oprichten om projecten en activiteiten op te zetten die betekenisvol zijn voor mensen
- >> Bijvoorbeeld: voetbalcomité, droomcomité, onthaal, uitstapjes enz.

De Montessori-benadering: impact

De voordelen van de aangepaste Montessori-benadering

- ✓ Meer welzijn, een grotere onafhankelijkheid en meer betrokkenheid bij de bewoner
- ✓ Minder gedragsproblemen, depressieve gevoelens en valpartijen
- ✓ Er wordt minder een beroep gedaan op psychotrope medicatie en op dwangmaatregelen

De voordelen van de aangepaste Montessori-benadering

Ook de professionals ervaren een positieve impact:

- ✓ Meer welzijn op het werk
- ✓ Valorisatie, motivatie en betrokkenheid bij het team en de organisatie
- ✓ Minder arbeidsongevallen en absenteïsme

De voordelen van de aangepaste Montessori- benadering

Getuigenis van de directrice van wzc Le Palatin

De Montessori-benadering: het begeleidingstraject

Begeleidingstraject

Fase 0: ontmoeting met de eerste cirkel
(directieteam en vertegenwoordigers van de vakorganisaties)

- Voorstelling van de doelstellingen en de grote principes van de aangepaste Montessori-benadering
- Leren kennen van het wzc, zijn waarden, uitdagingen, hulpmiddelen en werkingsprincipes
- Voorstelling en concretisering van het begeleidingstraject

Begeleidingstraject

Fase 1: sensibiliseren van de bewoners en hun families,
informereren van de professionals

- Infosessies voor alle professionals van het wzc om het begeleidingstraject voor te stellen en kennis te maken met de Montessori-benadering
- Een sensibiliseringssessie voor families en een tweede sessie om het met hen te hebben het ontwikkelingsperspectief waar hun wzc zich in zal verankeren

Begeleidingstraject

Fase 2: opleiding in de Montessori-benadering

- 3 tot 5 groepen van 15 professionals
- All beroepen door elkaar (paramedici, verpleeg- en zorgkundigen, artsen, maatschappelijk werkers, technici, keukenpersoneel, directie)
- Theoretische inhoud, concrete tools, illustraties en voorbeelden, hoe omzetten in de praktijk

Begeleidingstraject

Fase 3: opvolging van de praktijkwerking

- Een stand van zaken van de situatie in het wzc
- Oplijsten van de hulpmiddelen, successen en uitdagingen
- Uitwerken van een actieplan

Begeleidingstraject

Fase 4.1: oprichting van een groep referentiepersonen
(vertegenwoordigers van alle vakorganisaties)

- Doel: het opmaken van een structureel actieplan, het verzekeren van de opvolging, het implementeren en wegwerken van eventuele hindernissen op basis van de principes van 'collectieve intelligentie'
- 5 sessies over 6 tot 10 maanden
- De reflecties van de groep worden gevoed door een voortdurende evaluatie van de begeleiding die wordt opgezet binnen het wzc

Begeleidingstraject

Fase 4.2: participatie aan vier 'praktijkgemeenschappen'
(met professionals die zijn opgeleid in 4 wzc's)

- Delen van positieve ervaringen en goede praktijken
- Gedachtewisseling over problematieken en moeilijkheden
- Een beroep doen op de collectieve intelligentie om een of meer oplossingen te bedenken

Construisons **aujourd'hui**
les maisons de repos de **demain**

Vandaag bouwen aan
de woonzorgcentra van **morgen**

Vragen?